

צרות בגן עדן הדיגיטלי

יובל דרור מיטיב לתאר את הכוחות המניעים את העולם הדיגיטלי שבו חיים כולנו. ספרו הנגיש והמרתק מותח ביקורת על הגישה המקדשת חדשנות ומעלה את השאלה אם החברה התרבותנית הנוואילברלית תהיה מוכנה להתנער מהאידיאולוגיה של השלטת של צמיחה כלכלית לנצח



24 שעות של תМОונות", מיצג של האמן ההולנדי אריך קסלס ובו תמונות שהועלו לפלייק

הקליניות, אך בדומה לרשוף גם הוא אינו תולה את הבוקה והמבולקה (Pandemonium) של עולם הרשות באישושה קונספירציה מכוננת של תאגידי המדיה האגדולים בלבד, אלא בתהליכי יסוד עמוקים, סוציאו-תרבותיים, שהטכנולוגיה רק האיצה ושיח ררה. באמצעות המושג "אקולוגיית המדיה" מראה דרור שהטכנולוגיה הדיגיטלית חוללה שינוי ממש מעוטה בהביט שבתוכו אנו חיים. עד כדי כך, שהוא תורמת ליצירת "תמונה עולם מפוצלת קשה לא-חד או להבין" ונדמה כי "אין יותר אמת, סדר או היגיון, סיבה ותוצאה" (עמ' 13). בכך, מודה דרור, וה מכבר תפישת המציאות של בני אדם הייתה "תליה במדינה שהגיע אליהם דרך אמצעי התקשר רת", "המודים" – אותו "משהו שנמצא באמצע, בין לבין". וזה היה נכון עד שהגיע האינטראקט, והוא חיל העכשוויים יש "העדפות, דרישות והתיוות משליהם, הם מייצרים סביבת מדיה חדשה שמעצבת תפישת מציאות..." (עמ' 16). אלא שהצבת האינטראקט כקו פרשנות הימים אינה עומדת ב מבחן היסטוריה; הרי טכנולוגיות מעולם לא היו ניטROLוי, כפי שדרור עצמו שב ומציג לארוך הספר שלו. לרעיוון חשוב זה אף הקדיש את אחד מספריו המוקדמים, "הפו" ליטיקה של הטכנולוגיה" (הוצאת מפה, 2006).

כך או כה, דרור מציע בנקודת מבטו המורפית תיאורית יעה מואוד שעלייה הוא משתיית את ספרו. עיקרה: כל מערכת אקולוגית היא מערכת רגישה להשפעות, ولو מועירות, של שחון חדש הפולש אליה. כל שחון שכוה "שמצטרף לסביבה פועל כמו טיפת דיו שמטפתים לכוס מים..." (זהיא) מוביל להרבעה של כל המולקולות... טיפת הדיו משנה את הסביבה כולה", גם אם מדובר בשינוי קל שבראשו נרמזו כמעט ולא מורגש (עמ' 18).

לא בכדי דרור מכבר בדוגמאות מתחום האקור לוגיה, החל בפארקים ואובייס פולשים ועד לתא הנוסעים במטוסי סיילון, בכל הביטח,طبع או מע' שה ידי אדם, שניינים קלים פועלם הן על השה- קנים והן על "הארקיטקטורה" של הסביבה. אם די בטיפת דיו כדי לשנות את סביבת המים, כל וחדר מר מדים חדש שבאמצעותו מועבר, כהרף עין, מי- דע לע"חן עצום מאוכולסית העולם" (עמ' 20).

חיים בתוך המדיה

מודל התמורה האקולוגית, מבחינת דרו, הוא מכريع. "השחונים" החדשניים, קרי, טכנולוגיות, יישומים ושאר אמצעים וכליים המתוחדים חדש לברקים, עלולים לחולל שינוי חברתי-תרבותי יסודי, שכן הלו לא רק "משכפים אותנו, הם גם מעצבים אותנו". לעניין זה דרור נשען, כמובן, על המלומד הביקורת, חוקר התקורת האמריקאי המנוח ניל פוסטמן, שהוא מראשוני מבקרי הת- רבות הדיגיטלית עוד לפני הפקה לתרבות שלטת. פוסטמן, בהסכמה עם עמיתו הוותיק מרש מקולוז, קבע כי "המודים", ולא דווקא התוכן, הוא ש策יר לעמוד בМОקד החקרה הביקורתית. אלא שבשונה ממkolוז, שאימץ את עמדתו של "המ- תבונן מז הצד" במודים בדבר "שפשות קיים" ועל כן יותר על עמידה מוסרית כלפיו, פוסטמן חשב שאין כל טעם ללמידה ולהקור מידה ללא הקשר מוסרי. בכך משדר דרור בין פוסטמן לבין הפילוסוף הגרמני מרטין היידג, שטען כי הטכנולוגיה המודרנית, מעטם טבה, יכולה את התודעה בכרך שהיא "מסתירה את מהותה" עד שהיא אופפת אותנו לחולותין. במובן זה, שוב אין אנו "חיים עם המדיה או לצד המדיה; אנחנו חיים במדיה, אנחנו חיים בתוכה", מצטט דרור את מרק ז' (Deuze),

משה אלחנתי

לו בינוינו שאין מוערכם בענשה באקדמיה וains בקיים בשיח הביקורי מכב' לים את מרבית המידע ודרכי הפרשנות הנוגעים בתרבות הטכנולוגית, באינטראקט ובעלם הדיגיטלי שבתוכו אנו חיים מספרים פופולריים, מאמרם בעיתונות מודפסת ורשתית, מדרורי נתונם מטלחים וכמוון, מהתרשומות עצימות. מתבל הרושם ש מרבית הביקורת המבטאת את תחששות אי הנחת המלצות את התרבות הדיגיטלית היא נחלתם של חוקרים, כתבים ומבקרים מן האקדמיה. אלא שהכתבה המלומדת בנושאים הללו, מטבחה, אינה נגישה דיה, הן מחמת סגנון צפוף הסוד והן בשל הסתמכותה על מסד של נתונים מחקרים. אין זה מקרה אפוא שמעט לעת חוקרים ואנשי אקדמיה, המסרבים להסתגר בדיות אמותיו של מגדל השן, טורחים לחבר מאמרי וספרים בלשון בני אדם כדי להגשים את הידע ובוקר את הביקורת גם לקהלים רחבים. אלא שלא ככל מצלחים במשימות; מסתבר שלא קל לייצר כתבה פופולרית היודעת לתמן היטב בין השיח האקדמי לבין מה שנהיר לאדם מן השורה וחשוב מכל, להויר את הביקורת ממורמי הדיוון המלומד אל הפרטיקה היומיומית המוכרת לכל אדם. והנה בא ספרו המרתך של יובל דרור ומוכיח שהדבר אפשרי גם אפשרי. באמצעות שפה של סיפורים ואנקdotות שאינן משמשים רקום חקר, עשרות בלבד ועובדות ונתונים מבוססי חקר, עורך דמיות וגיבורים הගרים לאיירועים לקרוון עור וגידים, תיאורים וניתוחים של תהליכים ואופנות שימוש שופע, גם אם לעיתים מעט ארכני ודיד- קט, במושגים מקצועיים ופופולריים כאחד, מפ- גין דרור בKİאות מסחררת וכובשת כמעט בכל מה שנגע בתרבות הטכנולוגית האופפת את חיינו. וכי שכלה הוא בא עם ידיעות אקדמית של סוציאלוג וחוקר תרבויות מיוםון, וככה הקורא לקלבל חיבור מעניין וסוחף שכלו תמהיל מאוון בין ניתוח מלומד ובין קורת, שלא נשען מנופח ואקדי, לבני סיפורים ואנקדוטות שחלקים אף משעשעים ומעלים חירות פנוי הקורא.

דוחות מפוצלת

יהיה וה אך הונן לציין כי ספרו של דרור אינו TOR פעה ייחודית בעת הוו. כאמור, בעשור האחרון מתפר- סמים עוד ועוד ספרים בקידותים, לעתים מוגני א- זבה, ממה שארע לאינטראקט. רוב החיבורים נכתבם על ידי מי שהיו בשנות ה-80 וה-90 מראשוני הכר- תבים, הפרשנים והנבאים של התרבות הדיגיטלית העוללה. ולא רק ואט, אלא שחלקם היו אף מראש- ני הבנים שהעמידו את המבנה הקולוסלי של ח- רת הרשת והטכנולוגיה הדיגיטלית. אנשים כdagelams Rushkoff (רഷקוף), שבסנת 1992 בישר את מה- כת האינטראקט בספרו "Cyberia" וב-1996 טبع את המלה "ישראליות", תוך שהוא מטפח את פולחן הקוד הפתוח בלחט של מטייף, כשהכל קורה עכšíיר, Rushkoff מפלרטט כבר עם האפוקליפטי ומשדר יהדי "גיטל" ו"סכיופרנין" לכל מללה אחת, "ליגינפרנינה", שאינה אלא הפרעה נשית קולקטיבית בעולם שבו הטכנולוגיה הפהה למולך. "דייגפרננה", לפי Rushkoff, היא מצב חירף, הנעשה כרוני, המאפיין את כלל מש- תמי הרשת, של התרחות מהמצוות עקב נתקים ברצף הזמן הגרמיים לפיזיולוגיים פיזיולוגיים שאינם מאי- שרims את קיומה של והות קוחרנטית כלשה- גדרו אולי אינו קיזוני כרשוף באבחנותיו

אוטומטי של חישובים". לכארה עניין טכני ולא היא. בעורת שפע של דוגמאות חושך בפניהם הקורא את עצמתו של האלגוריתם, מן הפשט ביוטר ועד למזה שמכונה "אלגוריתם... לומדים... המנסחים לא רק את הבעיה, אלא גם את החוקים... הרככים בפתרונה" (עמוד 58).

התוצאה של התפתחות זו עגומה, קבועה דרכו, שכן "בעולםם של האלגוריתם כל פעולה, רגע או מחשבה עוכרים רודקזיה לנตอน, למספר ואם כל דבר ניתן למדידה ולדידוג הופכים האלגוריתם לטניה תרכובית רבת עצמה". לעניין זה, יתי-כבד הקורא וישווה את חרדותו העכשווית של דרו לוחיחותו האוטופית של אחד מראשוני תועמלני האינטרנט, פרופ' ניקולס גנרטונטி, מייסד מעבדות המדיה המפורסמות ב-MIT, שבשנת 1996 חשב "שלויות דיגיטליי" והוחן אחרית הימים, עידן שבו, למשל, בוכות הספרות "יאכדו הרבה מעריכה של המדינה הלאומית את מקומם, לטובת ערכיהן של קהילות אלקטронיות..." עידן שבו אכן שים ימצאו ידידי נש"כ "בשכנות דיגיטליות שאנו מיחסות כל חשיבות למרחב הפוי", עד שואב יש כוון עם כבש. ואם לא די בכך, הודות לאלגוריתם "הכם" וגמיש, המחשב האשטי, הטלפון "הכם" ושאר אוביירום "חכמים" ישרתו אתכם כמו "רב" משרותם אנגלי" (ראו את ספרו "להיות דיגיטליי", הוצאת מעריב, 1996).

دور מעלה טענה מענית: הנסיבות, מסד המכון והוירטואליות של עצם יחס הגומלין החליpto במידה לא מבוטלת את הצורה הישנה והטובה של חברות באמצעות נרטיבים מדיניות מציאות. מעבר לרעות החולות הטמוןות במסד הנתונים, כמו מעקב, איבוד פרטיות (למי שבכל עוד חפש בה) וגושש, נוקה של הדיגיטיזציה ניכר במיוחד בראשת המתמיד שהיא מייצרת, שדרור מכנה באוף, כולל "קוקופוניה" (עמוד 11). שפע הפלטפורמות, הקולות, הדימויים והמלים יוצר "כאוס הנתונים, הקולות, הקולות", רעש מסודר, קוקופוניה מהונדסת". דומה שדרור מתכוון כאן לרעש, במובנו הרחב כהמולח רביה, האופפת את האדם עד שהוא פוגמת ביכוי לותיו להיכיל ולהבין את המציאות. המושג "רעש" נתפש מסווגית, הן במדעי התקשורת והן במדעי החיבור, כהפרעה, כמו שימושית ופורע את ההעדרה, ברה התקינה של סיגנלים נושא משמעות. והנה, המדייה החדשה, הὓכשותית, יוצרת, לפי דרו, את הרוש "בכונת תחילת". אבחנתו וזיל דרו מערת רורת, כמעט מלאיה, את ההשואה ההיסטורית עם אופנים שבהם מטרים אפלים, ובמיוחד המשייט הנazi, כונו "פוליטיקה רועשת" שהזיפה את החושים, כפי שהראה יIRON ג'אן בספרו המרתך "רעשי המודרניות" (רסלינג, 2011).

אפליקציות כמו סנאפץ' או אינסטגרם, כמו ריי בוון, ממחישות לדעת דרו את תופעת הרעש. הפרטומים באפליקציות אלה (סטורי) קדרי מועד וחוויתם תלולה במספר ה"לייק" המתקבלים, ככלומר, במידה האפקט המיידי על משתמש הלום החוריים. סנאפץ', שאינה מקיימת ארכין דמיומים ואינה טורחת לזכור, מגלה מובן זה את אפקט הרعش במלואו. הגיונה הוא אירציפוט, מקטעת. בכיה, טוען דרו, היא מזכירה את תנועת דאדא של ראשית המאה ה-20. לעניין דעתינו השוואתנו זו מושך, מכמה טעמים. דאדא יצרה אולרי רעש במי כוון, אלא שבנגוד לסנאפץ' תנואה אמנונתית זו דוקא חתרה לצמצום כדי להשיג מעין ראשוניות מינימליסטית, אבסורדית וכמעט אינפנטילית, שכולה התרסה. סנאפץ' חוגגת את הגודש

התוכן – הם גם "הצרכנים". כך המוצר של חברות כוגן, אמוני או פייסבוק אינו עוד התוכן, "המורץ צר הוא אנחנו" (עמוד 37). הנה כי כן, כשמרכיבי בי ההייט משתנים גם תפישת המציאות משתנה, כפי שדרור ממחיש באמצעות המטפורה הקולעת המדמה את מצבנו למי "[ש] ניצבים בו בין שתי מראות שמקפות אותנו ובו אינספור פעמים..." עד שלא ניתן עוד לאתר את המקום, אפילו כאשר המקור הוא אנחנו" (עמוד 39).

וככן, לא קרימות הסימולאקרמה של יאן בוד-רייך, אותה הדימה שאנו לה כבר מוקור, היא המדריכת את חיננו, אלא דוקא ההשתקפות שכולה פיזול ממשיים ואין-סובי. וכך ציד פיזול זה בא לבן מימוש? דרו מונה ארבעה כוחות האחראים לערעורו של ההייט הפורדייסטי והקוורנטי מכח חינת תפישת המציאות והזהות. ראשית ולפניהם משתמשים וכוכב בכל הקופה" (עמוד 32).

ואכן, הרוחים הנערמים בקופה עצומים ולכך מן הסתם, השפה דרמטית על אקולוגיית המדינה. שניינו גורר שניינו, עד שאבilio ייחסים אינטימיים בין אדם מוכתבים יותר וייתר על ידי פרסום, תפוצה וnochחות ברטחות, וזה רק ביטוי אחד ומהודר מוסים של ההייט המשתנה. אם בעבר פרסום ותפוצה היו תלויים ביכולתם של אנשי מקצוע בעלי תונאים ושאר יצירתי תוכן בעלי כישורים, הרי שההייט הטכנולוגיה הרשתית "העובדים" – יצירתי

חוק מדיה הולנדי בולט. הפרטיקה של "אקולוגיות המדינה" מביאה את דרור לטעון כי מה שנראה בראשית שנות ה-90 כ شيئا מהותי באקולוגיה של התקשות, מה שהזג כלא פחות ממהפכה דמוקרטית נגד מסדי התיווך הישנים, קרי העיתונות ורשתות הטלוויזיה, התברר בראשית המאה ה-21 כמצג נה ברשת, נגלה. ההייט אבן השתנה, אך לא לכיוון אליו פילנגו. חברות הטכנולוגיות והמדינה לא השמידו את איסטננציות המותוכים הגדולים, אלא "פשות תפסו את מקום". כך המודול הדומי מצבתו נחקקה הכתובה: "המנצח לוקח הכל". רוי צה להמה, "מי שmagיע מהירות למסה קרייטית של

משתמשים וכוכב בכל הקופה" (עמוד 32).

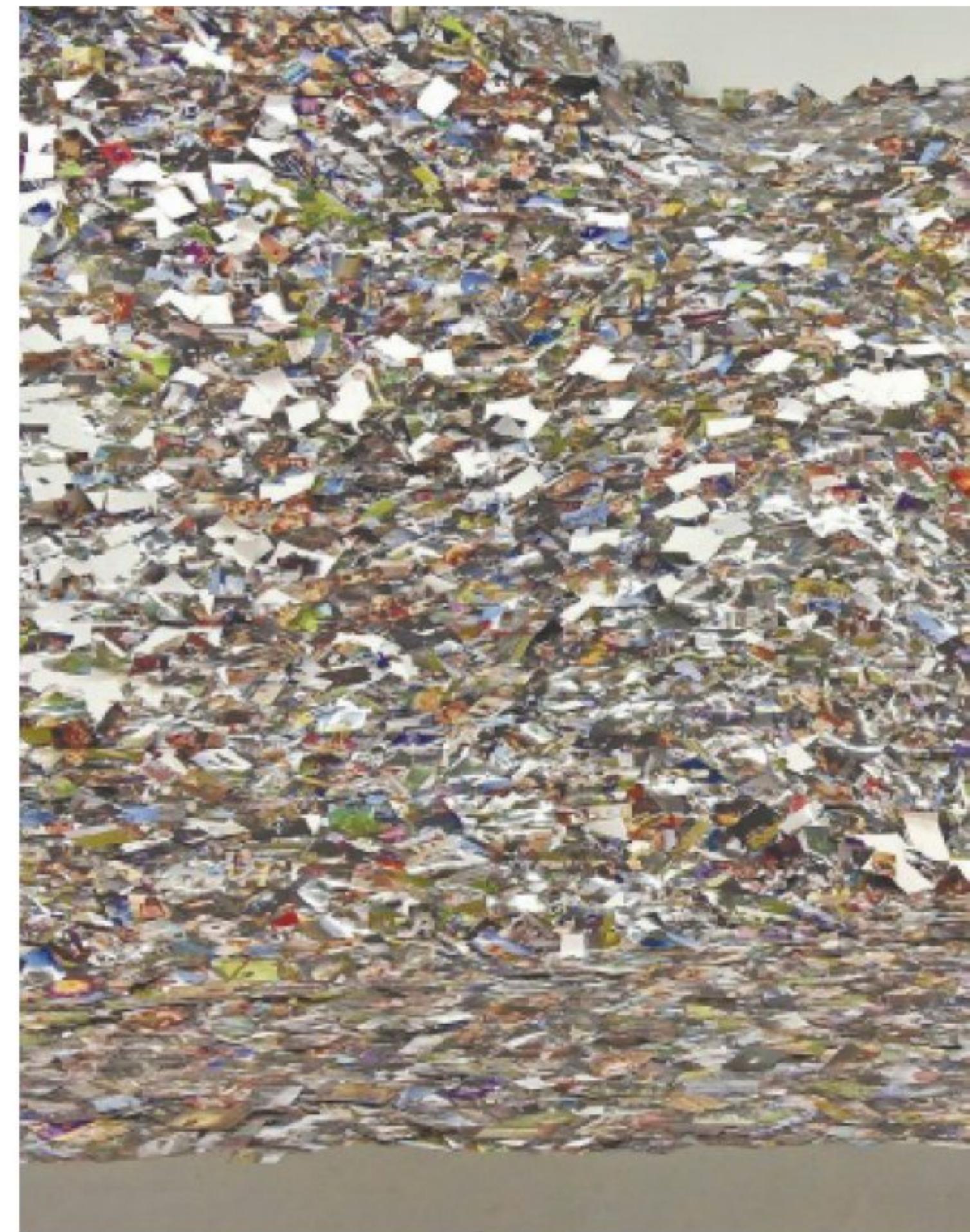
ורו, עורך: יעל נעמני. הוצאה לאור נרתת, זמורה-ביתן, דביר, 463 עמודים, 98 שקלים.



קוד סמו: כל מה שלא רצאים שתடעו
ואתם חיברים
לדעת על החיים
בעידן הדיגיטלי

יובל דרו:

הכהן, הרוחים הנערמים בקופה עצומים ולכך מן הסתם, השפה דרמטית על אקולוגיית המדינה. שניינו גורר שניינו, עד שאבilio ייחסים אינטימיים בין אדם מוכתבים יותר וייתר על ידי פרסום, תפוצה וnochחות ברטחות, וזה רק ביטוי אחד ומהודר מוסים של ההייט המשתנה. אם בעבר פרסום ותפוצה היו תלויים ביכולתם של אנשי מקצוע בעלי תונאים ושאר יצירתי תוכן בעלי כישורים, הרי שההייט הטכנולוגיה הרשתית "העובדים" – יצירתי



עצמה האלגוריתם

בכל אחד מפרקיו הספר מפתח דרו דיוון עשייה, רב פרטים ודוגמאות בכל אחד מרבעת הכוחות הללו. תקצר כאן הירעה מלדון בכל הפרקים הללו, על כן אסתפק בכמה דוגמאות המחויקות לטעמי את העיראק ואבג כרך אצביים גם על כמה מכתשות. בהחלטה לבונה פותח דרו את הדיוון בכוון החשוב ביותר, הכהן המרדד, החופך את העולם והאדם לספרה או לרצף מספרי הנרשם בקוד בינה-ר'יעיל ומתומצת. בלב המנגנון הטכנולוגי, מכני או דיגיטלי, מונחת הוריה מהאו ומערכות הספרה ובבקבוקיה הרכימות. ללא הספרה והרכזונילזיה המתמטית שבצדיה, אי אפשר להשיג את יעד היעילות הטכנולוגית, אותה ייעילות שמתעניינת רק בעצמה, שהפכה למטרה בפני עצמה". כפי שטען הפיילוי סוף הזרפת, האנרכיסט וחסיד נתונים הנחרצים ו'אך אלול (Ellul), ממקרי הטכנולוגיה הנחרצים ביותר במחצית הראשונה של המאה ה-20, הטכנולוגיה, בסופו של דבר, פועלת מתוך מזיאות ממשלה ולא דוקא לטובות שיקולים אנושיים (עמוד 227).

ואם נכון הדבר כי חוסט לטכנולוגיה בכלל, הרי נכון הוא שבעתים באשר לטכנולוגיה המבוססת על דיגיטיזציה (בעברית: סְפָרוֹת), הון לעצם פועל להה והן כמעבדת מסדי נתונים הנאספים במצב צבירה ספרתי. לצורך מימוש הפוטנציאל הטמון בתוצאות המידיע נוקקים לתהיליך שיטתי היודיעו כאלגוריתם, שהוא סדר בעולות, "שיטת לביצוע

לפייסבוק ולאינסטגרם במשרף יממה אחת. המוצר הוא אנחנו צילום: Martin Meissner / אופי

אליזל אמר לי שיש להאמין באדם

אי שם, ברוח כין דמיון לבדיין, מזווי המשרד לדמויות ספרותיות. לשם הן מגי עות לחפש עבודה, להגשים תלונה, לחפש ווגיות ולקבל שירותים נוספים. אבל לא לפני שהוא ממלאות טופס מסודר.

מחפשת מלצרית/יות למסעדה מצילה

גיל: אני בת 105. תעשו בבקשה! תאריך לידיה: 18 ביולי 1907. אחד מהחולוי בבית טיפס על עץ הדובדבן ולא יצא ליח להדרת. הוא יילב ביאוש כל היום. אמי שהיתה חסונה טיפה על העץ, מתי החה את ורעה כדי לתפוס אותו, ובאותו רגע משך, כך על פי האגדה המשפחתי, הרגישה את הציר הראשוני. היא תפסה את החיה בצווארה ושיחרה אותה, ומרי תוך חחשוה מוקדמת השתערעה בכט אחת בחיל שיצרו ענפים בעץ הדובדבן. ככה הגעתינו לעולם: ב贊ניה.

חוות: בגיל הבלתי נתפס היה קולי הוא רק חוט דקיק, יש לי רק חמיש שניםים קשרו (1): אני בעל מוסудה מצילה במרסיי. וזה העיר שהכי מתאימה לי בער'ם — היא פתיננית ועצמאית. היא תמיד התקוממה מול כולם, כולל נגדי המ'ן לך לואו ה-14.

קשרו (2): הודות לסבטי ולאמי המאמצת להפכתי לטבחית מצילה. אמי המא' מצא: ארמניה. קראתי כמעט את כל הספרים שכתבו על שנות הארכנים. אמנס אני לא אינטלקטואלית, אבל יש דבר שאין לא מצילה להבini: למה היה צריך לחשול אוכלותסיה שלא איימה על איש? יום אחד הצגתי את השאלה הזאת לא' לי וויל, שהגיעו לסעוד עם אשטו מרין במסעדת השיל. איש יפה, ניצל אושוויז שכתב את אחד הספרים הדגולים ביותר של המאה ה-20, "היללה". הוא ענה לי שיש להאמין באדם למורות האדם. הוא צודק. גם אם ההיסטוריה טוענת היפה, יש להאמין גם בעתיד למורות העבה אחרת אין טעם לחיים.

בילי מודרך (1): כשהמוסודה סגורה, מיום ראשון אחר הצהרים ובמשך כל יום שני, אני מסוגלת לבנות שעות על הספסל שלי, תחת השימוש שנגנט לביועה אני מפטפת בראשי עם כל המתים שלי, שבקרוב אפגוש בשם. גילי המופלג למד אוטו שאנשים חיים בתוך יותר מרגע שהם מותים. לכן למות אין פירושו להיעלם; הנפק הוא, פירושו להיוולד בראשם של אחרים.

בילי מודרך (2): כשאתה חושבת על זה שאתה הולכת למות בלי אף אתה, אפילו לא לב או חזה, ש לך רק פתרון אחד: להפוך למונינית. החלטתי לכתוב את זכרונותיה והלכתי לקנות ארבע מהברות ספרייה בחנות לספרים ומכשורי כתבי. אני מזכונית לכתוב ספר שיחוג את האהבה ויוזיר את האנשות מהסכנות בה. אני מזכונית לה, כדי שהיא לא תעבור לעולם את מה שאני עברתי. הספר שלי יהיה ספר חי, כבר יש לי כתורת ראשונית: "מאה שנות ויתור". אני כותבת בברקים, אבל גם בעברים, מול כויסת יין אודם. אני יכולה את השפטים מדי פעם, בשיל התענג, וכשנקטעת ההשראה אני שותה לולימה כדי לעודד את הרעינות.

כל' נשך: אקדח גלוק 9 מ"מ, 17 כדורים. כל' ננהה. אמונות איסוף שאריות: בימי הראשונים במרסיי למדתי את סודות המקצוע של נבירה בפחים ואיסוף השאריות. אספתי ברול, עצזעים, בגדים ונעלמים. אני חבה הרבה לתקופה של איסוף השאריות, שסעה לי לנסה את פילוסופיית החיים שלי — הפטילים, הרעב, הנטיה ללקט מההיא למשך הכל — את התבשילים שלי, את הובל, את השמחות והעצב.

מי היא הדמות ומהו שם הספר?

פתרונות לחידה אפשר לשולח למיל': sfarim@haaretz.co.il בין הפתרונים נכונה יוגלו שלושה ספרים.

פתרון החידה מ-12.4.19:

הדמות מהחידה הקודמת היא דיין מהספר "אנשים מאושרים קוראים ושותים קפה" מאת אניסט מרטולגואן (תרגום מצרפתית: מונה גודא, הוצאת כנרת, דורה, ביתן, דביר, 2015). בין הפתרונים נכונה עלו בגורל יובל גזית מקרית אונו, אילנה עוד מרובות ותנו סמל מודע לה-יפורה, צרפת.

בסכנה את עצם המושג "אחריות מסוימת" גם בכל מה שנגעו ליחסים אדים-מכונה (ראו עידן לנדו, "טבח האדים: לא לח חלק, לא חוק בסלא", בספר "טיפה אפלה בקליפה", אינדיוק, 2015).

רצינול ביורוקרטיה

עם כל הקשי שמעוררת תות הדופמן של דרום, אין בכך כדי לפוגם בספר ובמסרו הביקורתים, שבאים לידי ביטוי באופן שבו הוא מואה ומפניו טילסית מקוונת את פניה להמוני צרכנים צעירים קצרי רוח ואחויו בולמים. נדמה שדורר בעצמו עומד על כף, אחרית לא היה נדרש לאחד ממקורי האינטראקטוותים, ניקולס קא, שגור גיריה שווה בין נוקו של הגאנק-פוד לבין הרוש שכולו הסחת דעת. לשיטתו, האינטראקטוות החברתיות טובעת חלק גדול מזמנו ומשומרת לבו של המשמש רק כדי "לפוך אותה בין אין סוף המים", הרושים והסחות הדעת... (עמוד 187).

הרצו להבין את הצלחותם הפונומינליות של הכותות המרדרדים, המנצלים, המפצלים והמעערירים את תחומי השטחים המציגות באקספירה הדיגיטלית פתוח במידה רבה את הדלת לשימוש במושג "מכורום". שוב ושוב אנו שומעים כיצד המוני משתמשי פיסבוק, אינסטט גרים וטוויטר, מיילוני שחנקי פוטוניט ועד לא מכבר גם אורחי "סקנד ליף" (Second Life), ציידי הפוקי מונינים ובכבר היותו רחוק לוחמי דום (Doom) ושרר גימרטי עיניים, אינס אלא צורמים מכורום, קורבנות של תאגידי ענק חמניים וחסרי לב. איני מתחונן להמעית במידה הציניות והחמדנות של אלו, אך אסור שודניותם הנצלנית של תאגידים תכסה על אחריםיהם של משתמשים. וכך, כסדרור מצהיר שהוא משתדל להימנע מ"שיח המכורום" מתΚבל שהוא מושא מחלוקת מכך שזכה להזדהה לאדם מסוים" (עמ' 95). מכאן הסיקה ארנדט כי כאשר ביורוקרטיה מיוושמת באופן מלא היא הופכת את בני האדם "ללא יותר מברים מבני גנון המינהלי וכך שוללת מהם צלם אנוש". ובדוק סכת האלגוריתמים, קבוע דרו, שהם מיישמים את הownה המזמר של ארנדט "בצורה תהורה". שכן מר' עמים רבות אכן לא פופולריות וклиישאותו" (עמ' 278). אלא שerosis והמתפונג עד מהרה, כשהדרור מחליף את "שיח המכורום" בשיח פסיכוכימי ומדבר על גורמים "פסיכולוגיים ובויכמים שגורם מים לנו לפחות בalthי מודע..." להגביל על טרי גרים" מותכנים ומותכנים היבט, המייצרים אצל המשתמש מוטיבציה בלתי נשלט להגברת את השيء וחוור חוליל.

לטענתו, אקולוגיית המודיה החדשנית בניהול על עין רוב של תגמולים המייצרים אצל המשתמש מתחושה נעימה, תחששת סיוק ושיכות. כדי לוכות בליך סקה בתחששה זו נדרש המשתמש לפחות שוב ושוב כאוטו עכבר מעבדה הלחוץ על ידי על מנת לוכות במנת סוכה את כל זה תומך דורור בהסביר ביזכמי: עליית רמת הדופמן בדק, הגרמת לאדם הנאה, התה' רוממות רוח ומוטיבציה. לאחר שברחך של עמוד אחד בלבד דחה דורור את "שיח המכורום", הוא בא ומ' ספר לנו כי "כמו לכל התמכרות, גם להתמכרות לדוד פמין מabit פיסבוק יש תפוצה לוואי". שהרי אנחנו, בני האדם, מושיף דורור, "נותים לשוכה... שרק לפ' זיא", מחויקות לדעתו את לבת המסר הביקורת של הספר. לא מהתמה המסורתית שבין דטרמיניסטים טכ' נולוגיים המציעים לרכוב באופן על הגל הטכנולוגי פן נתבע כולבו, בין טכנופוביים החוששים מעתיד קודר של טכנולוגיה אוטונומית ומニアוטלטיבית, הוא שורר פרק הנושא את הכותרת "אופטימיותenkdot מורי זיא", מחויקות לדעתו את לבת המסר הביקורת של הספר. לא מהתמה המסורתית שבין דטרמיניסטים טכ' נולוגיים המציעים לרכוב באופן על הגל הטכנולוגי פן נתבע כולבו, בין טכנופוביים החוששים מעתיד קודר ררת המחלקות. לטענה זו של דורור, אם מודעת או שלא מודעת, יש פוטנציאל לפטור את האדם מאהר ריות ביחסיו עם מכונת הרשות בתואנה של התניה ביוולוגית. לא נותר אלא לשואל: האם האדם אינו אלא מכונה ביולוגית הפעולת לפי חוקים דטרמיניסטיים? ואם כך הוא, היכן מסתור הרצון החופשי? הרי זו נישה מטראיאלית לנפש האדם, הממידה

צורות בגן עדן הדיגיטלי

המשך עמוד 13

והעופות ומתקיימות בוכותם. דאדא הרדיילית התכוונה לאליות מצומצמות ובקשה לדרכו את הדעת ולא להסיחה, בעוד שנסנאפע'ת הניאוקאפי טילסית מקוונת את פניה להמוני צרכנים צעירים קצרי רוח ואחויו בולמים. נדמה שדורר בעצמו עומד על כף, אחרית לא היה נדרש לאחד ממקורי האינטראקטוותים, ניקולס קא, שגור גיריה שווה בין נוקו של הגאנק-פוד לבין הרוש שכולו הסחת דעת. לשיטתו, האינטראקטוות החברתיות טובעת חלק גדול מזמנו ומשומרת לבו של המשמש רק כדי "לפוך אותה בין אין סוף המים", הרושים והסחות הדעת... (עמ' 187). הרצון להבין את הצלחותם הפונומינליות של הכותות המרדרדים, המנצלים, המפצלים והמעערירים את תחומי השטחים המציגות באקספירה הדיגיטלית פתוח במידה רבה את הדלת לשימוש במושג "מכורום". שוב ושוב אנו שומעים כיצד המוני משתמשי פיסבוק, אינסטט גרים וטוויטר, מיילוני שחנקי פוטוניט ועד לא מכבר גם אורחי "סקנד ליף" (Second Life), ציידי הפוקי מונינים ובכבר היותו רחוק לוחמי דום (Doom) ושרר גימרטי עיניים, אינס אלא צורמים מכורום, קורבנות של תאגידי ענק חמניים וחסרי לב. איני מתחונן להמעית במידה הציניות והחמדנות של אלו, אך אסור שודניותם הנצלנית של תאגידים תכסה על אחריםיהם של משתמשים. וכך, כסדרור מצהיר שהוא משתדל להימנע מ"שיח המכורום" מתΚבל שהוא מושא מחלוקת מכך שזכה להזדהה לאדם מסוים" (עמ' 95). מכאן הסיקה ארנדט כי כאשר ביורוקרטיה מיוושמת באופן מלא היא הופכת את בני האדם "ללא יותר מברים מבני גנון המינהלי וכך שוללת מהם צלם אנוש". ובדוק סכת האלגוריתמים, קבוע דרו, שהם מיישמים את הownה המזמר של ארנדט "בצורה תהורה". שכן מר' עמים רבות אכן לא פופולריות וклиישאותו" (עמ' 278). אלא שrosis והמתפונג עד מהרה, כשהדרור מחליף את "שיח המכורום" בשיח פסיכוכימי ומדבר על גורמים "פסיכולוגיים ובויכמים שגורם מים לנו לפחות בalthי מודע..." להגביל על טרי גרים" מותכנים ומותכנים היבט, המייצרים אצל המשתמש מוטיבציה בלתי נשלט להגברת את השيء וחוור חוליל.

לטענתו, אקולוגיית המודיה החדשנית בניהול על עין רוב של תגמולים המייצרים אצל המשתמש מתחושה נעימה, תחששת סיוק ושיכות. כדי לוכות בליך סקה בתחששה זו נדרש המשתמש לפחות שוב ושוב כאוטו עכבר מעבדה הלחוץ על ידי על מנת לוכות במנת סוכה את כל זה תומך דורור בהסביר ביזכמי: עליית רמת הדופמן בדק, הגרמת לאדם הנאה, התה' רוממות רוח ומוטיבציה. לאחר שברחך של עמוד אחד בלבד דחה דורור את "שיח המכורום", הוא בא ומ' ספר לנו כי "כמו לכל התמכרות, גם להתמכרות לדוד פמין מabit פיסבוק יש תפוצה לוואי". שהרי אנחנו, בני האדם, מושיף דורור, "נותים לשוכה... שרק לפ' זיא", מחויקות לדעתו את לבת המסר הביקורת של הספר. לא מהתמה המסורתית שבין דטרמיניסטים טכ' נולוגיים המציעים לרכוב באופן על הגל הטכנולוגי פן נתבע כולבו, בין טכנופוביים החוששים מעתיד קודר ררת המחלקות. לטענה זו של דורור, אם מודעת או שלא מודעת, יש פוטנציאל לפטור את האדם מאהר ריות ביחסיו עם מכונת הרשות בתואנה של התניה ביוולוגית. לא נותר אלא לשואל: האם האדם אינו אלא מכונה ביולוגית הפעולת לפי חוקים דטרמיניסטיים? ואם כך הוא, היכן מסתור הרצון החופשי? הרי זו נישה מטראיאלית לנפש האדם, הממידה